

Lekarze – patroni wielkopolskich ulic

Wiktor Dega (1896–1995) – twórca polskiej rehabilitacji

Wiktora Degi

Wiktor Dega urodził się 7 grudnia 1896 r. w Poznaniu. Ukończył gimnazjum im. Marii Magdaleny w Poznaniu. Ukończenie szkoły zbiegło się z wybuchem I Wojny Światowej. Jako poddany cesarza niemieckiego został wcielony do armii pruskiej. Pobyt w Niemczech spowodował, iż maturę zdawał w Koblencji. W Berlinie rozpoczął też studia medyczne. Na wieść o narastającym napięciu pomiędzy Polakami i Niemcami, świadom doniosłości nadciągających wydarzeń, powrócił do Wielkopolski. Z uwagi na doświadczenie wojskowe był jednym z członków ochrony Ignacego Paderewskiego podczas pobytu w Poznaniu w Bazarze. Brał udział w Powstaniu Wielkopolskim, między innymi w styczniowych walkach o port lotniczy na Ławicy. Wraz z 10 Pułkiem Strzelców Wielkopolskich walczył o kształtowanie wschodniej granicy państwa, uczestniczył w walkach o Lwów.

Następnie kontynuował naukę medycyny w Warszawie, po czym ukończył studia na Uniwersytecie Poznańskim, uzyskując w 1924 r. stopień doktora medycyny. Rozpoczął pracę w Zakładzie Ortopedycznym im B.S. Gąsiorowskiego, kierowanym przez Ireneusza Wierzejewskiego. Zakład ten w 1923 r. uzyskał status kliniki uniwersyteckiej. Jako pracownik tejże, brał udział w wszystkich istotnych etapach narodzin poznańskiej i polskiej ortopedii. Był jednym z współzałożycieli w 1928 r. Towarzystwa Ortopedycznego, I Zjazdu Ortopedów Polskich i współzałożycielem „Chirurgii Narządów Ruchu i Ortopedii Polskiej” – pierwszego czasopisma ortopedycznego na naszych ziemiach.

W 1932 r. na zjeździe w Bolonii wygłosił wykład, w którym przedstawił koncepcję leczenia rozwojowej dysplazji stawu biodrowego. Temu tematowi poświęcona była również jego habilitacja w 1933 r. Osteotomia transiliakalna, wraz z operacją naprawczą bliższego końca kości udowej, nazwana jego imieniem, rozślawiła go w ortopedycznym świecie. W 1937 r. przeniósł się do Bydgoszczy, gdzie założył całkowicie nowy oddział ortope-

dyczny. W 1939 r., brał udział w wojnie obronnej, był ranny w bitwie pod Kutnem. Z niemieckiej niewoli został zwolniony w 1940 r. Objął kierowanie oddziałem chirurgii dziecięcej w Warszawie. Jako lekarz niósł pomoc rannym w Powstaniu Warszawskim.

Po wojnie otrzymał propozycje objęcia szefostwa w klinikach w Warszawie, Krakowie i Poznaniu. Wybrał rodzinny Poznań, gdzie kierownictwo kliniki zwolniło się po tragicznej śmierci Franciszka Raszei, zamordowanego w 1942 r. przez Niemców, w trakcie pomocy medycznej w warszawskim getcie. Dega zorganizował klinikę na Wildzie w dzisiejszym Ortopedyczno-

-Rehabilitacyjnym Szpitalu Klinicznym. Kierował nią do 1967 r. kiedy przeszedł na emeryturę. Nadal jednak brał udział w leczeniu i operacjach. Mieszkał na terenie szpitala, tworząc jego „ortopedyczną rodzinę”. W tym czasie wielu wybitnych ortopedów wraz z rodzinami, mieszkało na terenie szpitala. Z nostalgią nazywany był „Domem”.

Profesor Dega stworzył nowatorski sposób operacji zwkniętego biodra u dzieci. Po wojnie w Poznaniu zorganizował poradnię preluksacyjną, w której badano noworodki pod kątem wykrycia tej wady. Myśl ta stopniowo była przez niego przekazywana kolejnym ośrodkom akademickim. Ponadto Dega był twórcą polskiej rehabilitacji. Jego koncepcja opierała się na 4 myślach. Rehabilitacja powinna być powszechna, dotyczyć także najbiedniejszych chorych; wczesna, zaczynająca się nawet przed operacją; kompleksowa – chory powinien być przywrócony do zdrowia, pracy, nauki, życia towarzyskiego; trwała – często do końca życia. Ten sposób myślenia o rehabilitacji uznany został za wzorcowy przez WHO w 1970 r. W 1986 r. za zasługi dla światowej rehabilitacji został uhonorowany nagrodą im. Alberta Laskera. W 1996 r. szpital na Wildzie, decyzją władz dzisiejszego Uniwersytetu Medycznego otrzymał imię Wiktora Degi.

Wiktor Dega był żonaty z Marią, również lekarką. Małżeństwo miało troje dzieci. Zmarł 15 lutego 1995 r. Pochowany został na cmentarzu na poznańskim Junikowie. Plac Wiktora Degi znajduje się w Poznaniu na Morasku.

DR MED. K. PIETRZAK, PROF. NADZ. A. GRZYBOWSKI